

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Journalen NB15 : 1850

Citation: Kierkegaard, Søren: "Journalen NB15 : 1850", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 23*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Anne Mette Hansen; Johnny Kondrup, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2007 , s. 149.
Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-nb15-txt-shoot-n103.pdf> (tilgået 17. maj 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 23

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

NB15:103

#

»Videnskab«. – Det Existentielle.

»Virkelighed« lader sig ikke begribe. Dette har allerede Joh. Climacus rigtigt viist ganske simpelt. At begribe er at opløse Virkelighed i Mulighed – men saa er jo det umuligt at begribe det, thi at begribe det er at forvandle det til Mulighed altsaa ikke at fastholde det som Virkelighed. I Forhold til Virkelighed er det at begribe en Tilbagegang, et Tilbageskridt, ikke et Fremskridt. Ikke som var nu »Virkelighed« begrebløs; ingeniunde, nei Begrebet som findes ved begribende at opløse det i Mulighed, er ogsaa i Virkeligheden, men der er jo et Mere – at det er Virkelighed. Fra Mulighed til Virkelighed er Fremskridt (undtagen i Forhold til det Onde); fra Virkelighed til Mulighed er Tilbageskridt.

Men det er den usalige Forvirring at man i det Moderne har faaet »Virkelighed« ind med i Logiken, og saa i Distraction glemmer, at »Virkelighed« i Logiken dog vel kun er »tænkt Virkelighed« ∴ er Mulighed.

Kunst, Videnskab, Poesie o: s: v: har kun med Mulighed at gjøre, det vil sige, Mulighed ikke i Betydning af en ørkesløs Hypothese, men Mulighed i Betydning af ideel Virkelighed.

Men er da det Historiske ikke Virkelighed? Jo vist. Men hvilket Historiske? Verdens 6000 Aars Historiske er vistnok Virkelighed, men en tilbagelagt Virkelighed; den er og kan kun for mig være til som tænkt Virkelighed ∴ som Mulighed. Om de Afdøde virkeligen have realiseret eksistentielt de Opgaver, der vare dem satte i Virkelighed ell. ikke: det er nu afgjort, der er sluttet af, der er ingen eksistentiel Virkelighed for dem mere uden i det Tilbagelagte, hvilket Tilbagelagte igjen for mig kun er til som ideel Virkelighed, som tænkt Virkelighed, som Mulighed.

Men Menneskene er som afsindige ved denne pantheistiske Videnskabelighed. Skidt med mig, tænker en saadan Prof; de Par Aar jeg lever, det Smule jeg kunde gjøre – er det Noget at spille et eneste Øieblik paa, nei »Videnskab, Videnskab«. Men dette er Irreligiositet, Mangel paa religius Tugt, Mangel paa »Ædruhed«, Berusedhed; Berusedhed i Drømme.

At »Videnskab« er lavere end det Existentielle sees ganske simpel paa Gud-Msk. Tænk Dig samtidig: her er »Videnskab« en Umulighed, fordi Gud-Msk. er selve det Existentielle. Men naar saa Farten er sagtnet – saadan et Par hundrede Aar efter: saa, ja saa er

Religiositeten blevet mindre – og saa kommer »Videnskaben« frem. Og 1800 efter, saa er Forholdet reent vendt om, saa er »Videnskab« høiere end det Existentielle.

Tænk Dig samtidig med Socrates. Her er ingen Videnskab; just den vil han have bort; han er »en Bremse«, selv det Existentielle. Men saa dør han; i Plato er det Existentielle sagtnet, saa kommer »Videnskaben«. Er nu Plato større end Socrates? Ja maaskee naar Docenter dømmes; men de maa da ogsaa consequent dømmes, at en Professor i Theologien er større end Xstus.

Nei, just naar »Videnskab« er blevet ubetinget det Høieste, just da er Religiositet saa godt som aldeles forsvundet. Dette er to Poler, og man kan sikkert stille en Generations Horoscop i ethisk-religios Henseende ved at faae at vide, hvad den dømmes om »Videnskab« paa det religiose Gebeet. »Minervas Ugle flyver først, naar det mørknes« og »Videnskab« kommer altid bagefter. Det er sandt, hvad Joh: Climacus [siger:] at forvandle Xstd til »Videnskab« er den størst mulige Vildfarelse, og naar det ubetinget er lykket (o, hvor vil »Tiden« juble!) – saa er ogsaa Xstd. ubetinget afskaffet.

Men sandt er det ogsaa, hvad Assessoren i » *Enten – Eller*« siger, at jo finere, jo fornemmere det Fluidum er, hvortil En er forfalden: desto vanskeligere er Helbredelsen. Og nu det at være forfalden til »Videnskab.« Forbarmende Gud, hvilken Verdens-Omveltning maatte der til, for at rive et Msk ud af denne Berusedhed. Naar det at være fuld ikke blot i Ens egne men i Alles Øine betyder at være ædru – dog hvad siger jeg, ædru, ja at være mere end ædru, ædru som en Gud, der i salig Besindighed hviler i fuldendt Ligevægt, at have denne Selvfølelse, og at respekteres som saadan af Alle – – hvad Haab er der saa om Frelse. Den, der vil tale om denne Art Drukkenskab, ham vil jo hele Verden videnskabeligt betragte som en foragtelig Beruset.

#